

~~~~~

B E S C H R Y V I N G

VAN DAT GEDEELTE VAN HET KABINET,
 DAT BETREKKING HEEFT TOT DE NATUURLYKE HISTORIE
 VAN DEN RHINOCEROS.

No. MXXXIX. *De vrugt van een rhinoceros.*

Deze vrugt is uit den buik van de moeder gehaald op het eiland Java; dezelve schynt naby de geboorte geweest te zyn, want dezelve is drie voeten en twee duimen lang van het eind van den smoel tot aan den aars. De omtrek des lighaams is slegts van twee voeten en negen duimen. Ik zal slegts die twee maaten opgeeven, omdat 'er van deze vrugt niet meer dan het vel overig is, dat nog zeer slegt is opgevuld. Daar zit op het neusbeen een knobbel of verhevenheid die niet hoog is, als eene foort van celtagtigheid, die twee duimen en eenige lynen middelyns heeft, en die de geboorte van den hoorn van den rhinoceros aanwyft. Men ziet op het vel kleine platte knobbeltjes, die eenige overeenkomst hebben met de stukken waaruit de schilden der Tatus zyn te zamen gesteld, want de knobbeltjes van de vrugt van den rhinoceros zyn met een dun vel bedekt; zy maaken figuren waarvan de regelmaatigste zes zyden hebben: daar zit eene kleine holligheid in het middelpunt; deze knobbels zyn van verschillende grootten, de grootsten (*Pl. VIII, fig. 2*) zitten op de poeten, zy hebben tot vier of vyf lynen middelyn; de kleinste zitten op de zyden van den kop en van het lighaam op den hals; daar zitten van eene middelmaatige grootte onder het onderst kaakbeen, onder den buik, enz. en men ziet eenige voetspooren van die knobbels meer of minder duidelyk over al het overige van het lighaam verspreid. Deze vrugt is van de mannelyke kunne, de roede en de balzak zyn groot, de roede steekt buiten het lighaam uit; daar zitten twee tepels op eenen duim en agt lynen afstand van malkanderen en van de roede geplaatst. Het binnenst der ooren is bedekt met een styf hair, dat zeven lynen lang is, en van eene kleur vermengd met zwart en ros; daar zit op den rug eene korter foort van hair, dat gekruld, digt en van eene geelagtige kleur is; men ziet ook eenige hairen op den schoft, op de schouders en op het kruis zitten; de bal van de voeten is rond, daar zitten drie nagels of hoeven voor aan iederen voet.

N°. MXI. *Eene eerst doorbreekende hoorn van een rhinoceros.*

Deze hoorn zit aan een gedeelte van het vel van het neusbeen vast, dat drie lynen dikte heeft op zommige plaatsen. Dit vel is korrelig als segryn; de opperhuid heeft eene grysbruine kleur; en het vel is witagtig van kleur. De hoorn heeft eene kegelagtige gedaante, welker punt in plaats van boven het middelpunt van de basis te staan, gelyk aan eenen regelmaatigen kegel, boven de agterste zyde van de basis zit. De hoorn heeft twee duimen hoogte en ce-

nen duim negen lynen middelyns aan de basis die rond is: deze hoorn is bedekt met knobbeltyes, men onderscheidt daar ook deszelfs vezels aan, die in de lengte loopen; daar zit op het vel van het neusbeen agter den hoorn op een halven duims afstand van deszelfs basis, een schyf die ten naasten by dezelfde middelyn heeft als de basis van den hoorn, die met uitsteekende korrels geteekend is, en die eeniger maate de geboorte van eenen tweeden hoorn schynen aan te duiden.

N. MXLI. *Andere hoorn van een rhinoceros.*

De hoogte van dezen hoorn (*Pl. VIII, fig. 3*) is van zes duimen en een halven, de basis heeft zeven duimen lengte en tot vyf duimen breedte; de hoorn is puntig en een weinig naar agteren geboogen, platagtig op de zyden, en van eene zwartagtige kleur; dezelve heeft een voor, die in de lengteloopt en diep is op haar agterst gedeelte, de onderste zyde van de basis heeft eene geelagtigen schorfch die op eenige plaatsen is afgevallen alwaar men zeer duidelyke poriën ziet.

No. MXLII. *Andere hoorn van een rhinoceros.*

Deze hoorn heeft agt duimen hoogte en omtrent vyf duimen middelyn aan de basis; de middelste en bovenste deelen van den hoorn zyn platagtig op de zyden, ongetwyfeld omdat dezelve door de wryving is afgesleeten, want men ziet op verscheiden plaatsen vooruitsleekende vezels, die naar de borstels van een schuier gelyken, maar die kort en zeer hard zyn. Daar zyn scheuren die in de lengte loopen en holligheden op verscheiden andere plaatsen van dezen hoorn; dezelve heeft eene geelagtig gryze kleur.

No. MXLIII. *Andere hoorn van een rhinoceros.*

De lengte van dezen hoorn is van negen duimen; deszelfs basis heeft vyf duimen lengte, en drie duimen en een halve breedte. De hoorn is zwart en sterk agter over geboogen; deszelfs schorfch is van de basis afgenoomen die olyfkleurig is en bedekt met oneffenheden, het onderst van de basis is zeer hol en zeer poreus.

No. MXLIV. *Andere hoorn van een rhinoceros.*

De zyden van dezen hoorn zyn afgesleeten gelyk die van den hoorn onder N. MXLII bygebragt, en met ziet by deszelfs basis dezelfde borstels in de gedaante van schuiers; dezelve is van eene bruine kleur, en heeft byna een voet hoogte; de lengte van deszelfs basis bedraagt vyf duimen, en de breedte vier en een vierde gedeelte van een duim.

No. MXLV. *Andere hoorn van een rhinoceros.*

De lengte van dezen hoorn bedraagt eenen voet vier duimen en tweelynen; deszelfs basis heeft slegts vyf duimen middelyns; de hoorn is agterover geboogen en op verscheiden plaatsen, voornamelyk naar de basis toe, gefcheurd en gespleeten.

No. MXLVI. *Andere hoorn van een rhinoceros.*

Deze hoorn (*Pl. VIII, fig. 4*) heeft een voet agt duimen lengte; de basis is ten naasten by rond en heeft byna eenen halven voet middelyn. De hoorn heeft eene sterke kromming naar agteren toe; dicht by de basis is dezelve bezet met uitsteekende en dicht op een zittende vezels, gelyk de borstels van eenen schuier; derzelver kleur is vermengd met olyfkleur en bruin.

No. MXLVII. *Een zeer groote hoorn van een rhinoceros.*

Schoon de basis aan dezen hoorn (*fig. 5*) ontbreekt, omdat dezelve aan zyn onderst gedeelte gezaagd is geworden, heeft het geen daar van overig is nog drie voeten agt duimen en een halven lengte; deze hoorn gelykt zo sterk naar dien van den rhinoceros door zyne zelfstandigheid, zyn weefzel, zyne kleur en zelfs door zyne gedaante, dat ik niet geloof dat men denzelven aan eenig ander dier kan toefchryven. De doorsnede van het onderst gedeelte heeft vier duimen lengte en drie duimen negen lynen breedte op deszelfs breedste plaats, dat het agterste gedeelte is aan de hoornen welke basis niet rond is, ten minsten aan die welke ik gezien heb. De hoorn waarvan wy hier spreken, is een weinig platagtig van agteren, en daar loopt eene wyde groef in de lengte over het middelst onderst gedeelte van de agterste zyde. Het bovenst gedeelte van den hoorn heeft eene sterke kromming naar voren, en het onderst gedeelte is een weinig naar agteren geboogen, gelyk aan alle hoornen van rhinocerosen; daar loopen op dezen hoorn ook scheuren in de lengte, gelyk op de hoornen onder No. MXLII en MXLV bygebragt.

No. MXLVIII. *Andere hoorn van een rhinoceros.*No. MXLIX. *Andere hoorn van een rhinoceros.*

Deze hoorn en die welke onder het voorgaand nummer is bygebragt, zyn slechts omtrent eenen halven voet lang. Het schynt my toe dat zy bewerkt en gefatsoeneend zyn, de eerste (No. MXLVIII) om een hoorntje te vertoonen dat op de basis geplaatst zit op eenigen afstand van den voornaamen tak, en de andere (No. MXLIX) om aan denzelven twee zeer kleine hoorntjes te vertoonen die op het voorste gedeelte van de basis tegen den voornaamen tak aanzitten. Indien deze hoornen niet bereid noch gebeeldhouwd zyn, moet men dezelve voor zonderlinge hoornen aanzien, welke groter zeer onregelmatig geveest is.

No. ML. *De hoorn van een rhinoceros dwarsch doorgezaagd.*

Deze hoorn is op eenigen afstand boven zyne basis en onder zyne punt doorgezaagd geworden; men ziet op de vlakten van deze doorsneden die gepolyft zyn, de schyven (*Pl. VIII, fig. 6*) waarvan melding gemaakt is in de beschryving van den rhinoceros.

No. MLI. *De hoorn van een rhinoceros in de lengte doorgezaagd.*

Men wordt op het vlak van deze doorsnede dat gepolyft is (*Pl. VIII, fig. 7*) de in de lengte loopende vezels gewaar, die onderscheiden en duidelyke vezels by de basis maaken.

No. MLII. *Het eind van een hoorn van een rhinoceros bewerkt.*

Dit stuk heeft drie duimen vier lynen lengte; deszelfs basis is twee duimen vier lynen lang, en eenen duim negen lynen breed; hetzelfde is tot aan de punt van den hoorn uitgehold om daar eene soort van beker van te maaken.

No. MLIII. *Een beker gemaakt van den hoorn van een rhinoceros.*

Dit vat of deze beker is uit de basis van een hoorn genoomen geworden, het is twee duimen negen lynen hoog, byna zes duimen lang op zyne randen, en drie duimen en een halven breed op zyne grootste breedte gemeeten. De randen zyn met bloemwerk gemaakt, en daar zyn op deszelfs buitenste wanden, bladeren en vrugten gegraveerd.

No. MLIV. *Een klein doosje uit den boorn van een rhinoceros gemaakt.*

Dit doosje is rond en heeft flegts veertien lynen middellyns en agt hoogte. De Hr. Baron VAN SWIETEN, eerste Geneesheer en Bibliothekaris van hunne Keizerlyke Majesteit vereerde hetzelve aan den Hr. DE LA CONDAMINE te Amsterdam in 1745, en zeide hem dat men te Goa geloofde dat de stof van dat doosje van een eenhoorn was.

No. MLV. *De staart van een rhinoceros.*

De stomp van dezen staart is byna eenen voet lang; men heeft daar de valsche wervelbeenderen uitgehaald, en daar is niet dan het vel van overig dat zwart, gefronst, en gerimpeld is. De borstels koomen aan wedersyden uit dezen stomp uit die plat is, en daar zitten 'er ter lengte van vier duimen en een halven op van 'het einde van den stomp af, aan de eene zyde, en flegts ter lengte van twee duimen aan de andere zyde. Zy zyn zwart, de langste zyn byna twee voeten lang, drie vierde van eene lyn breed, en eene halve lyn dik; deze staart gelykt volmaakt naar dien die door Doktor GREW⁽¹⁾ beschreeven is geworden, en waarvan de Hr. PARSONS de afbeelding gegeeven heeft in de *Philosoph. Transact.* voor het jaar 1743.

No. MLVI. *Een steen van een rhinoceros.*

De gedaante van dezen steen gelykt ten naaften by naar die van eene pyramide met drie gelykzydige vlakken; deszelfs hoogte is van twee duimen zes lynen en eene halve; deszelfs hoeken zyn rondagtig; deszelfs oppervlakte is glad en van eene geelagtige kleur, vermengd met zwart; dezelve weegt twaalf oncen drie drachmen en een halven. Daar staat in eene aantekening, die by dezen steen behoort, vermeld, dat dezelve in het lighaam van een rhinoceros gevonden is welken men uit de Indiën aan de koning van Perse toezondt, en die onder wege gestorven is, in den jaare 1699.

(1) In het *Museum Regalis Societatis.*

